

SVET ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Stegne 7, 1001 Ljubljana
T: 01 583 63 25
F: 01 511 11 01
sek.box@apek.si, <http://www.gov.si/sek>

POROČILO ZA LETO 2005

I. UVOD

Navedeno poročilo zajema delovanje Sveta za telekomunikacije (v nadaljnjem besedilu: svet) v letu 2005, ki je deloval na podlagi določb Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 43/04 in št. 86/04, v nadaljnjem besedilu ZEKom). V tem času je imel svet 4 redne seje.

Svet je bil ustanovljen z Odlokom o ustanovitvi Sveta za telekomunikacije (Uradni list RS, št. 56/2001, št. 39/2002 in št. 13/03).

Svet ima enajst članov, ki jih je za dobo 5 let na predlog Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve imenoval Državni zbor Republike Slovenije izmed različnih strokovnjakov, ki se ukvarjajo s področjem telekomunikacij. V sestavi sveta je lahko največ ena tretjina predstavnikov operaterjev in takih, ki so zaposleni pri operaterjih.

S prej navedenim odlokom so bili v svet imenovani:

dr. Janez Bešter

Borut Celcer

mag. Damir Cibic (operaterji)

Franc Dolenc

Bogdan Pavlič (z Odlokom o spremembi odloka o ustanovitvi Sveta za telekomunikacije, Uradni list RS, št. 13/03 nadomestil člana Ronka Gostiša)

Janez Hrovat

dr. Marko Jagodič

dr. Gorazd Kandus

Ivica Kranjčević (operaterji)

Izidor Sodja (z Odlokom o spremembi odloka o ustanovitvi Sveta za telekomunikacije, Uradni list RS, št. 39-1862/2002, nadomestil člana Franca Lenka)

Pavel Žakelj (operaterji).

Predsednik sveta je dr. Marko Jagodič, namestnik predsednika pa mag. Damir Cibic.

Delo sveta ureja Poslovnik sveta za elektronske komunikacije (Uradni list RS, št. 53/05). Svet je pri svojem delu neodvisen in samostojen. Delovanje sveta je javno.

Za pripravo strokovnih podlag za odločanje lahko svet ustanovi stalne ali občasne strokovne delovne skupine, ki jih sestavljajo člani sveta.

Sredstva za delo sveta, povračilo stroškov in nagrade za člane sveta zagotavlja Agencija za pošto in elektronske komunikacije (v nadaljnjem besedilu agencija), ki tudi zagotavlja opravljanje strokovno-administrativnih nalog za potrebe sveta.

II. PRISTOJNOSTI SVETA

V skladu s 105. členom ZEKom svet daje mnenja, priporočila in predloge glede zadev na področju elektronskih komunikacij in glede uporabe določb ZEKom in na njegovi podlagi sprejetih podzakonskih aktov ter spremlja delovanje agencija.

III. SPREMLJANJE DELOVANJA AGENCIJE

i.

Svet je obravnaval Letno poročilo Agencije za pošto in elektronske komunikacije za leto 2004. Ob obravnavi poročila so člani oblikovali predloge, ki naj jih agencija upošteva pri pripravi letnega poročila za leto 2005:

- Podatki, ki se nanašajo na trg elektronskih komunikacij, zajemajo samo prvo polletje leta, agencija naj zajame podatke za daljše obdobje;
- Podatki, ki se hitro spreminjajo, naj bodo prikazani tako, da se bo videlo njihovo spreminjanje;
- Zajeti so samo vrednostni podatki, ni pa prometnih podatkov,

ii.

Svet je obravnaval Program dela in finančni načrt Agencije za pošto in elektronske komunikacije za leto 2006 in ga pozitivno ocenil, agenciji pa je predlagal, da v programu posebej poudari:

- strateški cilj agencije, ki je zagotavljanje učinkovite konkurence na trgu elektronskih komunikacij,
- aktivnosti, potrebne za doseg strateškega cilja spodbujanja razvoja in uvajanja novih storitev,
- opredelitev organizacije in upravljanja človeških virov tako, da bo zagotovljeno dovolj ustreznih kadrovskih virov za uresničitev zastavljenih strateških ciljev,
- zagotovitev dovolj sredstev v finančnem načrtu za uresničitev strateških ciljev s posebnimi projekti v okviru sredstev za storitve.

iii.

Svet je obravnaval Statut Agencije za pošto in elektronske komunikacije in dal k njemu pozitivno mnenje.

iv.

Svet je obravnaval vprašanja, ki so se nanašala na ravnanje agencije pri regulaciji fiksne govorne telefonije in mobilne telefonije.

Na področju fiksne telefonije Agencija uporablja napačno politiko določanja cen zaključevanja klicev (interconnection) na podlagi povprečja v EU. Takšen benchmark pristop bi bil upravičen v primeru, ko bi bile cene na slovenskem trgu fiksne telefonije podobne evropskemu nivoju. Ker pa so bile (in so še vedno) cene klicev globoko pod evropskimi cenami, je uporaba takšne metode neustrezna in predstavlja zaradi margin squeeze nepremostljivo oviro za oblikovanje učinkovite konkurence na trgu telefonskih storitev fiksne govorne telefonije.

Ustreznih regulacij cen na področju fiksne telefonije je več, poleg rešitve na podlagi dejanskih stroškov (ki zahteva natančno in ločeno računovodstvo v Telekomu Slovenije, pri čemer je na agenciji v okviru twinning projekta, ki ga je vodil za potrebe agencije RegTP, potekala naloga izdelave stroškovnega modela za določanje cene medomrežnega povezovanja, izsledki projekta pa niso znani) je po enostavnosti in hitrosti uvajanja na prvem mestu »retail minus« pristop.

Ta naloga Agencije zaradi drugih prioritet pri urejanju trga elektronskih komunikacij ostaja nerealizirana.

Svet je večkrat razpravljal o stanju na trgu mobilne telefonije v Sloveniji in podprl stališče Agencije, da se njeno delovanje omejuje na intervencije pri grosističnih cenah medomrežnega povezovanja, tako da Agencija ne posega na področje določanja končnih cen, ki jih svobodno določajo operaterji.

Na slovenskem trgu mobilne telefonije se neuspeh aktivnosti regulatorja ne more dokazovati z neenakimi tržnimi deleži operaterjev. Ti so posledica zgodovinskega razvoja in specifičnosti izbranih poslovnih politik operaterjev – nekatere so se v slovenskih razmerah pokazale za bolj, druge pa za manj uspešne. Naloga sektorskega regulatorja ne more biti zagotavljanje enakomernih tržnih deležev operaterjev.

IV. OBRAVNAVA 10. POROČILA EVROPSKE KOMISIJE O STANJU NA TRGU ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ

Pri obravnavi 10. poročila Evropske komisije o stanju na trgu elektronskih komunikacij v januarju 2005 je svet ugotovil, da je stanje na trgu elektronskih

komunikacij s stališča zadovoljstva uporabnikov (pokritost, nabor, kvaliteta in cene storitev) dobro, da pa trg, konkurenčno ni dovolj razvit.

Ob obravnavi so se v svetu izoblikovala stališča:

- Agencija mora učinkovito ukrepati, ker se v nasprotnem primeru stanje na trgu ne bo spremenilo, Slovenija pa bo še naprej deležna kritik s strani Evropske komisije,
- Nujen ukrep za izboljšanje razmer na trgu je uvedba prenosljivosti števil, kar je zaveza Slovenije do Evropske komisije, rok uvedbe pa je določen tudi z Zakonom o elektronskih komunikacijah.
- V skladu z usmeritvami ENUM-a bi bilo potrebno določiti enoten številski prostor (konvergenca z internetnimi domenami) in v ta projekt vključiti tudi strokovnjake iz univerz. Slovenija bi lahko bila na tem področju vzorčni model za uvedbo novih rešitev.
- Cene zaključevanja klicev v fiksno omrežje so bile določene že pred časom na osnovi benchmarkinga in jih je zdaj gotovo potrebno popraviti. Ker na tem področju v številnih državah pride do »margin squeeze«, bo potrebno razmisliti tudi o drugih možnih načinih regulacije, kot je na primer »retail minus« pristop.
- Slovenija na področju širokopasovnega dostopa zaostaja, stopnja rasti bi morala biti v prihodnje večja in potrebno bo sprejeti ukrepe za pospeševanje te rasti. Vpeljava »bitstream« modela pri širokopasovnem dostopu ne zadošča. Alternativna infrastruktura, ki jo predstavljajo kabelski sistemi, se mora ohraniti in jo je potrebno spodbujati, ker konkurenca na samo eni infrastrukturi ne privede do optimalnih rezultatov.
- V Sloveniji se v zadnjem času malo investira v infrastrukturo. Trenutno je v Sloveniji približno 1,3 fiksne omrežja in je zato na tem področju potrebna politika spodbujanja investicij v gradnjo omrežij, pri tem pa ima pomembno vlogo cena uporabe (tujega) omrežja.

V. UČINKOVITA IZRABA ZNANJA IN INDUSTRIJE TELEKOMUNIKACIJ V SLOVENIJI

Svet poudarja strateški in gospodarski pomen ICT in elektronskih komunikacij za Slovenijo ter podpira lastna razvojna prizadevanja podjetij v sinergiji z raziskovalnimi institucijami (mreže) s ciljem evropskega partnerstva in gospodarske uspešnosti.

Svet ocenjuje da je to dejavnost, ki lahko multiplikativno deluje na velikost bruto domačega proizvoda. Visoko izobražena delovna sila v slovenskem gospodarstvu lahko skupaj z velikim raziskovalnim potencialom na naših univerzah veliko ponudi slovenskim telekomunikacijskim operaterjem. Slovensko gospodarstvo in raziskovalna sfera bosta lahko toliko dajala telekomunikacijskim operaterjem, kolikor več bodo le-ti investirali.

VI. UVAJANJE NOVIH TEHNOLOGIJ:

i.

Fiksni brezžični sistemi – FWS v frekvenčnem območju od 3410 MHz do 3600 MHz na ozemlju Republike Slovenije

Svet je obravnaval Strategijo R Slovenije za uvajanje fiksnih brezžičnih sistemov – FWS v frekvenčnem območju od 3410 MHz do 3600 MHz na ozemlju R Slovenije

Svet je ocenil Strategijo R Slovenije za uvajanje fiksnih brezžičnih sistemov –FWS v frekvenčnem območju od 3410 MHz do 3600 MHz na ozemlju R Slovenije kot dobro podlago za uvedbo fiksnega brezžičnega dostopa (FWA).

Svet ocenjuje, da bo uvedba FWA

- zagotovila enake možnosti dostopa do informacij prebivalstvu v mestnih in na ruralnih območjih, kar bo pozitivno vplivalo na skladen regionalen razvoj,
- povečala konkurenčnost na trgu elektronskih komunikacij.

Svet opozarja na težave, ki nastajajo pri umeščanju telekomunikacijskih objektov v prostor, zato poziva pristojna ministrstva, da preučijo dejansko stanje in, če je to potrebno, tudi predlagajo ustrezno spremembo oziroma dopolnitev predpisov.

Nove tehnologije prvenstveno povečujejo število platform (infrastruktur), kar povečuje konkurenčnost v celotni dejavnosti. Ker fiksni brezžični sistemi ne omogočajo nobene posebne storitve, ki je ne bi omogočale tudi druge (žične ali brezžične) platforme, je poseben strah pred ustvarjanjem novih monopolov na tej tehnologiji, čisto odveč. Zaradi tega je pri uvajanju novih brezžičnih tehnologij na prvem mestu vprašanje, kako zagotoviti ustrezne ekonomske pogoje, da bodo privatni investitorji novo omrežje sploh zgradili (in dosegli čim večjo pokritost prebivalstva). Že z gradnjo enega samega brezžičnega omrežja se bo konkurenca na trgu elektronskih komunikacij povečala. Vprašanje, ali podeliti več dovoljenj za brezžične tehnologije je torej šele na drugem mestu, pri tem pa se moramo zavedati, da je ekonomska vabljenost investiranja v gradnjo brezžičnega omrežja obratno sorazmerna s številom izdanih dovoljenj. Prav tako z večanjem števila izdanih dovoljenj upada možnost regulatorja, da imetnikom dovoljenj predpisuje obveznost visoke stopnje pokritja prebivalstva s signalom (storitvijo).

ii.

Prenos govora preko IP protokola

Razvoj na področju elektronskih komunikacij gre v smer paketnega prenosa, standardi postajajo stabilni, VOIP postaja kvalitetna storitev, neurejen svet internetnih komunikacij se spreminja v urejenega.

Svet ugotavlja, da bo pospešeno uvajanje tehnologije VoIP zahtevalo predhodno ureditev vrste zadev, med katerimi izstopajo:

- možnost transparentnega številčenja in naslavljanja;
- potrebna stopnja regulacije operaterjev, ki bi stimulirala investicije;
- ustreznost obstoječe pravne ureditve nujnih števil (112,113);
- vpliv novih storitev na obstoječa fiksna omrežja ter na investicije v ta omrežja

VII. PRIVATIZACIJA SKUPINE TELEKOM

Svet opozarja na sledeče:

Pri odločitvi o načinu privatizacije Telekoma Slovenije oziroma Skupine Telekom je potrebno upoštevati dejstvo, da je javno telekomunikacijsko omrežje s katerim razpolaga Telekom Slovenije infrastruktura, ki je temeljna in zaradi tega bistvenega pomena za gospodarstvo R Slovenije, dostop do omrežja po enakih in nediskriminatornih pogojih ter stroškovno osnovanih cenah pa predpogoj za uvajanje večje konkurenčnosti. Zaradi tega je potrebno ugotoviti, da je lahko lastnik tega omrežja le tisti, ki bo ohranjal in razvijal to infrastrukturo. Pred odločitvijo pa je potrebno definirati tudi pogoje, ki jih bo moral izpolniti eventualni strateški partner. Upoštevati je potrebno dejstvo, da ima Telekom Slovenije dovolj tehničnega znanja in tudi sodobno omrežje, kar velja tudi za Mobitel, kateri pa ima slabši položaj pri poslovanju s tujimi operaterji.

Kvaliteta in hitrost uvajanja novih storitev na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je močno odvisna od investicij v omrežje v prihodnosti. Zaradi tega je vprašanje privatizacije (omrežja) Telekoma Slovenije usodnega pomena za prihodnost telekomunikacijskih storitev v Sloveniji.

Kanalizacija in fiksno omrežje Telekoma Slovenije je strateškega pomena za alternativne operaterje. Iz navedenih razlogov je potrebno zagotoviti ustrezne investicije v fiksno omrežje tudi v prihodnosti. Eventualni strateški partner bi moral zagotoviti nadaljnje vlaganje v infrastrukturo oziroma bi moral zagotoviti, da se bo infrastruktura modernizirala vsaj tako, kot doslej.

Ker se z razširjanjem IP tehnologije telekomunikacijsko omrežje ločuje od storitev, je pri razmišljanju o privatizaciji Telekoma Slovenije, potrebno oceniti tudi drugačno obliko privatizacije, to je privatizacijo Telekomovih storitev (mobilna telefonija, dostop do interneta, telefonija preko IP protokola) in poddržavljenja Telekomovega omrežja. Takšna privatizacija bi državi omogočila, da preko lastniških vzvodov ohranja visoko stopnjo investiranja v Telekomovo omrežje tudi v prihodnje, kar bo pozitivno vplivalo na domačo raziskovalno dejavnost in univerzo, hkrati pa bi po privatizaciji vseh storitev odpadla velika večina kritik na današnjo dvojno vlogo države (lastnika in regulatorja).

Ker dosedanji rezultati uvajanja konkurence na področjih fiksne in mobilne telefonije ter širokopasovnega dostopa v Sloveniji očitno zaostajajo za rezultati v drugih evropskih državah, bi privatizacija skupine Telekom Slovenije imela negativne posledice na slovenskem trgu elektronskih komunikacij: okrepile bi se tendence po monopolnem obnašanju privatiziranega podjetja, podjetje pa bi lahko zmanjševalo konkurenčnost na slovenskem trgu tudi preko usklajenega delovanja na obeh (fiksni in mobilni) infrastrukturah ter pri vseh storitvah. Takšno delovanje bi zaviralo konkurenco med infrastrukturami, pa tudi uvajanje novih storitev.

Zgoraj opisana oblika privatizacije je sicer optimalna s strani prihodkov proračuna, ker zagotavlja maksimizacijo kupnine, je pa neustrezna glede posledic na konkurenco.

Druga oblika privatizacije Telekoma Slovenije, ki je enostavno izvedljiva, je ločena prodaja Telekoma Slovenije in ene (ali obeh) hčerinskih družb. Takšna privatizacija, ki bi ločila lastništvo fiksnega omrežja od mobilnega, bi lahko močno okrepila konkurenco na trgu govornih in podatkovnih storitev, ki jih omogočata obe omrežji.

Ta oblika privatizacije pa verjetno prinese mnogo manjše prihodke za proračun, vendar ta kriterij ne bi smel biti najpomembnejši pri izbiri metode privatizacije Telekoma Slovenije.

Pred odločitvijo o najugodnejšem načinu privatizacije bo moral Telekom Slovenije pripraviti analize, iz katere so jasno razvidne »neprednosti«, ki jih ima zaradi svoje »velikosti«, lastništva, ipd.

Proučiti je potrebno tudi negativne posledice že izvršenih privatizacij drugih nacionalnih telekomov, posredne učinke privatizacije ter pomanjkljivosti pri dosedanjem poslovanju in razvoju Telekoma Slovenije.

Svet je oblikoval stališče:

Pred odločitvijo o najugodnejšem modelu privatizacije je potrebno proučiti pozitivne in negativne posledice že izvršenih privatizacij nacionalnih telekomov, s posebnim poudarkom na posrednih učinkih privatizacije.

Pri izbiri modela privatizacije je potrebno upoštevati, da je javno komunikacijsko omrežje temeljna infrastruktura, ki je ključnega pomena za razvoj komunikacijskih storitev tako samega nacionalnega operaterja kakor tudi alternativnih operaterjev. Iz prej navedenega razloga je potrebno zagotoviti nadaljnja vlaganja v javno komunikacijsko omrežje.

Upoštevati je potrebno makroekonomske učinke privatizacije kot posledice zniževanja stroškov dela pri operaterju (odpuščanje, zniževanje plač) ter učinke pri subjektih, ki poslovno sodelujejo z operaterjem (domači dobavitelji opreme, ipd.).

VIII. RAZPISI »OPTIKA 2004«

Člani sveta smo bili na sejah seznanjeni s potekom razpisov za gradnjo optičnih povezav med izobraževalnimi institucijami v Sloveniji in smo podprli prizadevanja ministrstva oziroma direktorata za elektronske komunikacije v tej smeri. Kljub temu, da so bili razpisi objavljeni najprej v 2004, in ponovno v 2005, pa svet ni dobil nobenih uradnih informacij o rezultatih razpisov, ampak do sedaj le informacije o pritožbah in razveljavitvah.

IX. DEJAVNOSTI SVETA V LETU 2006

Cilji, ki jih bo zasledoval pri svojem delu svet, so učinkovita konkurenca na trgu elektronskih komunikacij, pospeševanje razvoja elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev v državi, kot pogoj za razvoj gospodarskega in družbenega sistema v državi in uveljavljanja legitimnih interesov njenih državljanov. Naloga sveta ostaja tudi spremljanje delovanja agencije, ki bo morala učinkovito ukrepati tako, da se vzpostavi učinkovita konkurenca, razvoj enotnega trga elektronskih komunikacij in zagotovi učinkovito varstvo pravic uporabnikov.

Glede na prej navedeno, ostajajo prioritetne naloge sveta nespremenjene, glede na dosedanje delovanje sveta. Svet bo torej deloval v smeri zagotavljanja:

- učinkovite konkurence na trgu elektronskih komunikacij,
- stabilnega razvoja elektronskih komunikacij v skladu s pričakovani uporabnikov,
- pospeševanje splošnega razvoja elektronskih komunikacij in novih storitev,
- spodbujanje učinkovitosti in tekmovanja med operaterji na trgu,
- zagotavljanje učinkovitega varstva uporabnikov elektronskih komunikacij.

Svet nadalje ugotavlja, da se navedene cilje lahko doseže samo z deregulacijo in liberalizacijo trga elektronskih komunikacij na temeljih ekonomske enakopravnosti novih in obstoječih operaterjev.

Za doseganje navedenih ciljev je prav tako pomembno pravočasno uvajanje tehnološko ustreznih rešitev. Svet bo zato tudi v nadalje redno spremljal tehnološki razvoj elektronskih komunikacij v Evropi in svetu ter po potrebi oblikoval svoje mnenje o reševanju ključnih tehnoloških problemov razvoja slovenske infrastrukture in uvajanju novih storitev.

Svet bo spremljal delovanja agencije in dajal:

- mnenje k programu dela in finančnemu načrtu agencije,
- mnenje k letnemu poročilu agencije,

- mnenje k vrednosti točke kot osnove za določanje višine tarife,
- predhodno soglasje k statutu agencije.

Svet navedena mnenja in soglasja oblikuje na podlagi gradiv, ki jih svetu posreduje agencija. Svet k navedenim gradivom oblikuje priporočila v zadevah, kadar oceni, da je to potrebno za doseganje ciljev na področju razvoja telekomunikacij.

Svet redno spremlja razvoj in spremembe v tržni strukturi na elektronskem komunikacijskem trgu Republike Slovenije, zato pričakuje, da bo potrebne ažurne in verodostojne podatke zagotovila agencija v skladu z veljavno zakonodajo.

Svet bo posebno pozornost namenil:

- zagotavljanju možnosti uporabnikom za širokopasovni dostop do elektronskih komunikacijskih storitev ne glede na regionalni ali socialni položaj,
- dogajanju na področju imenskega prostora,
- strateškemu in gospodarskemu pomenu elektronskih komunikacij s ciljem povečevanja gospodarske uspešnosti in Evropskega partnerstva.

Svet bo sodeloval in podpiral sodelovanje agencije pri oblikovanju regulative in standardizacije na telekomunikacijskem področju z ustreznimi institucijami EU, ITU ter regulativnimi organi v izbranih državah (twinning).

Svet bo zagotavljal sprotno obveščanje javnosti o svojem delu, mnenju in stališčih.

PREDLOG SKLEPA

Na podlagi navedenega poročila svet predlaga Državnemu zboru, da poročilo sveta za leto 2005 obravnava in sprejme.

dr. Marko Jagodič
Predsednik sveta

Poročilo poslati:
Državni zbor RS
Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za elektronske komunikacije